

Đề nghị ba điểm về việc dạy chữ Nôm

Ngô Thanh Nhân (*Đại học New York*)
& Ngô Trung Việt (*Viện Công nghệ Thông tin*)

Hội nghị quốc tế về chữ Nôm.
Huế, 6/2006

Tóm tắt

Hán-Nôm là chữ quốc ngữ ở Việt Nam từ thế kỉ thứ X cho tới khi chữ la tinh thay thế vào năm 1920. Do chiến tranh nên chữ Nôm đã gần như bị quên lãng, học giả chữ Nôm ít dần, còn tư liệu chữ Nôm thì bị huỷ hoại theo năm tháng trong gần cả thế kỉ. Lịch sử Việt Nam dường như bắt đầu từ năm số không tại mốc 1920. Thời gian cứ trôi, các phương cách cứu chữa ngày một trở nên phi hiện thực và tốn kém.

Bài này trình bày một đề nghị theo ba mức độ để phục hồi lại hiểu biết về chữ Nôm trong hệ thống giáo dục Việt Nam. Từ các khảo cứu và phỏng vấn các chuyên gia, giáo viên và giáo sư ở Việt Nam, bài này trình bày các lí lẽ và phương cách để tạo dựng năng lực quốc gia và quốc tế nhằm bảo vệ kho báu thế giới này.

1. Chúng tôi đề nghị mỗi lần nhắc tới một văn bản lịch sử có nguồn gốc Hán-Nôm ở cấp phổ thông cơ sở và trung học đều được minh hoạ bằng ảnh chụp kèm bản gốc. Học sinh không bị bắt buộc phải nhớ để thi, nhưng qua “minh hoạ” nhìn quen các văn bản Hán-Nôm—một thứ chữ ghi tri thức của người Việt trong 10 thế kỷ.
2. Trong hai năm đầu của đại học, sinh viên được yêu cầu học một giáo trình 3 tín chỉ về chữ Hán-Nôm - nguồn gốc, cấu tạo, cơ sở văn bản của chữ Hán-Nôm, và soạn thảo văn bản trên máy tính dùng chữ Hán-Nôm. Giáo trình này chuẩn bị nền tảng cho sinh viên đại học khả năng nghiên cứu.
3. Bên cạnh đó, sinh viên về khoa học xã hội, như lịch sử, dân tộc học, nghệ thuật, âm nhạc, sân khấu, văn học, kinh tế, ngôn ngữ, nhân chủng, khảo cổ, kiến trúc, v.v., và vài ngành khoa học tự nhiên như y học, động vật học, côn trùng học, địa lí, thổ nhưỡng, địa chất, v.v.. phải học ít nhất hai giáo trình (6 tín chỉ) chuyên về chữ Hán-Nôm cho lĩnh vực nghiên cứu của họ, một giáo trình (3 tín chỉ) về dùng chữ Hán-Nôm trong máy tính và Internet. Mọi luận văn đại học, thạc sĩ hay tiến sĩ cần trích các văn bản lịch sử Việt Nam phải nêu ra tham khảo từ các nguồn tư liệu chữ Hán-Nôm gốc.

Đề nghị ba bước trên sẽ cung cấp nhận thức chung về chữ Hán-Nôm trong xã hội Việt Nam—có ích trong việc bảo vệ tư liệu Hán-Nôm trong các thư viện, kho lưu trữ, các địa điểm, tài liệu và di tích lịch sử đồng thời giúp cho việc huấn luyện các giáo viên, giáo sư, các chuyên gia và học giả về khả năng tiến hành nghiên cứu các tài liệu chữ Hán-Nôm gốc.